

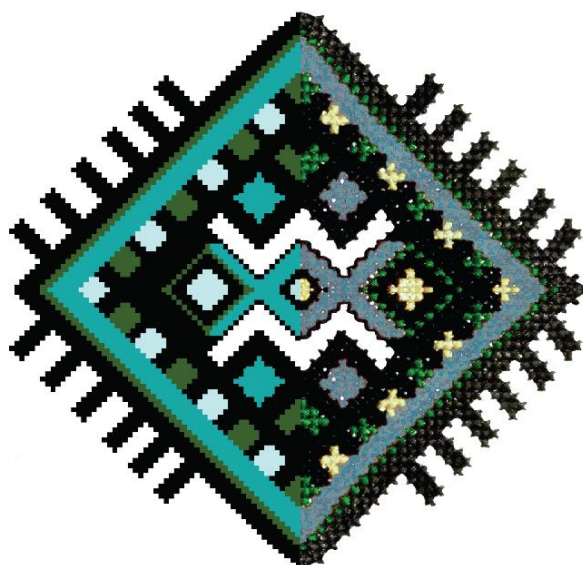

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет образотворчого мистецтва і дизайну
Кафедра декоративного мистецтва і реставрації

ЕТНОКУЛЬТУРНІ ТРАДИЦІЇ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ ТА ДИЗАЙНІ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Київ 2023

УДК 39(=161.2):[75+7.012](477)

Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № від 2023 р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ

Володимир Тименко – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри мультимедійного дизайну Київського національного університету технологій та дизайну, головний науковий співробітник відділу діагностики обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України

Сергій Чирчик – професор кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, доктор наук, професор

Роман Силко – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецьких дисциплін Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Руденченко Алла Андріївна – доктор педагогічних наук, професор, член Спілки дизайнерів України, завідувач кафедри декоративного мистецтва і реставрації Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Зайцева Вероніка Іванівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, член Національної спілки художників України, доцент кафедри декоративного мистецтва і реставрації, заступник декана з наукової роботи Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Ковальчук Остап Вікторович – кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки художників України, декан Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

3-1 *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Етнокультурні традиції в образотворчому мистецтві та дизайні України» ред.рада Руденченко А.А., Зайцева В.І., Ковальчук О.В. та ін.Київ-2023*

Наукове видання знайомить із дослідженнями актуальних проблем у галузі етнології, історії, мистецтвознавства та педагогіки, використання етнокультурних традицій в образотворчому мистецтві та дизайні України.

Для науковців, викладачів, учителів. усіх хто цікавиться проблемами етнокультурних традицій в образотворчому мистецтві та дизайні України.

Друкується в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за зміст своїх текстів.

УДК 39(=161.2):[75+7.012](477)

Київ. 2023

Художні особливості декорування скляних браслетів періоду середньовіччя, знайдених на території Галичини

Юлія Роїк 99

Роль етнодизайну у становленні сучасного фахівця з художньої кераміки

Алла Руденченко 102

Forming the professional training for the students of higher art educational establishments by implementing the means of digital ethno art

Ігор Савенко 105

Реалізація дидактичних принципів дизайнерської підготовки майбутніх фахівців професійної освіти

Вікторія Самойленко 108

Діагностика виявлення таланту в учнів як основа для подальшого успішного розвитку та професійного зростання у мистецтві

Євгенія Семенишена 111

Розвиток мистецтва вирізування з паперу рейзеле на теренах України

Віта Семиліт 115

Генеza імпресіонізму в Україні XIX – XX століть

Роман Силко 119

Прикладне мистецтво як джерело теорії дизайну у спадщині Готфріда Земпера

Лариса Сливко та Тетяна Полегіна 122

Сучасні методики набуття фахових компетенцій студентів-дизайнерів перших курсів творчих факультетів

Світлана Стрельцова 125

Етномотиви левкасів Олега Денисенка як прояв національної ідентичності

Володимир Тименко 128

Візуальний етнодизайн: особливості, навчальна інформація, національна ідентичність

Володимир ТИМЕНКО
доктор наук, професор, завідувач кафедри
мультимедійного дизайну,
аспірант А. С. Букорос, аспірант А. Л. Коркушко
Київського університету технологій і дизайну
м. Київ
tymenkovp@gmail.com

ВІЗУАЛЬНИЙ ЕТНОДИЗАЙН: ОСОБЛИВОСТІ, НАВЧАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ, НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ

***Анотація.** Тези зорієнтовано на потенційні можливості візуального етнодизайну у формуванні національної ідентичності в умовах цифрового суспільства. Подано зарубіжний досвід створення національно своєрідних веб-сайтів для користувачів. Уточнено формулювання поняття «візуальний етнодизайн». Зазначено, що майбутні мультимедійні дизайнери покликані візуалізувати і поширювати «живу спадщину» етнодизайну/фолк-дизайну України засобами сучасних інформаційних технологій.*

***Ключові слова:** візуальний етнодизайн, національно своєрідні веб-сайти, інформаційні технології.*

***Abstract.** Theses are focused on the potential possibilities of visual ethnodesign in the formation of national identity in the conditions of a digital society. The foreign experience of creating nationally distinctive websites for users is provided. The wording of the concept of "visual ethnodesign" has been clarified. It is noted that future multimedia designers are called to visualize and spread the "living heritage" of ethnic design/folk design of Ukraine by means of modern information technologies.*

***Key words:** visual ethnodesign, nationally distinctive websites, information technologies.*

Постановка наукової проблеми. Досі в освітньо-професійних і робочих програмах для здобувачів вищої дизайн-освіти недостатньо уваги приділено креативній індустрії українського етнодизайну, інформаційним технологіям візуалізації у фолк-дизайні. Місцеві етнокультурні традиції формотворення і декорування артефактів матеріально-художньої культури історико-етнографічних територій України ще не стали джерелом потужного розвитку українського національного дизайну. Типові художні вироби історико-етнографічних регіонів України не дістають належного творчого варіювання у дипломних проєктах майбутніх фахівців дизайну і дослідників

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концепція і практика українського етнодизайну має стати фундаментом для відродження культури та духовних цінностей, самоідентифікації та бачення власного місця в глобальному культурно-мистецькому просторі [1]. Етнодизайн у зарубіжній дизайн-освіті і креативній індустрії позначено також поняттям «фолк дизайн» (народний дизайн). Такий зарубіжний термін відповідає семантичному значенню

декоративно-прикладного мистецтва, народних ремесел, тобто творчому варіюванню типових зразків художніх виробів для їх подальшого тиражування як національно своєрідної, етнічної дизайн-продукції місцевих історико-етнографічних територій.

Українські дослідники формулюють сутність етнодизайну як виду комплексної міждисциплінарної художньо-проектної діяльності, що синтезує в собі регіональні традиції художньо-матеріальної культури, сучасні гуманітарні, мистецькі і технічні знання, методи художнього проектування, технічного конструювання, спрямовується на створення етнокультурного предметного середовища, естетично оцінюваного як цілісне, співмірне та гармонійне [2, с.14].

Бакалаври і магістри, що здобувають вищу освіту за освітньо-професійною програмою «Мультимедійний дизайн», «Цифрове етномистецтво» покликані орієнтуватися на сучасне візуальне проектування моделей інформаційних систем; набути компетентностей з комп'ютерної, електронної, настільної графіки, режисури зйомок, анімації, сценічної та екранної розробок, оволодіти програмним забезпеченням з проектних технологій, а також педагогічним дизайном, визначення якого сформульовано в новому виданні Енциклопедії освіти [3].

Мета і завдання статті. Уточнити сутність поняття «візуальний етнодизайн» з урахуванням світового досвіду розроблення національно зорієнтованих веб-сайтів дизайнерами мультимедіа. Виокремити потенційні можливості візуального етнодизайну у розв'язанні проблеми формування національної ідентичності майбутніх дизайнерів мультимедіа.

Виклад основного матеріалу. Потужним джерелом розвитку національного дизайну є місцеві етнічні традиції фолк-дизайну, художніх ремесел, прикладного мистецтва. У пластиці національних форм як універсальному засобі композиційної виразності виявляється етноментальність дизайнерів. Українським дизайнерам важливо звернути увагу на досвід застосування у професійній діяльності і дизайн-освіті «Національного посібника з дизайну Великобританії: національного керівництва з планування красивого, довічного та успішного довкілля» [4]. Національне формотворення Великобританії здійснюється з урахуванням місцевих етнокультурних традицій.

У Японії учнівська молодь цифрові технології вивчає у коледжах мистецтва і наук. У творах художників і вчених з цифрового мистецтва поєднуються проєкції, звуки і ретельно продумані віртуальні простори різних етнокультурних середовищ Японії. Вони подаються у японському національному стилі. Казкова фантазія та уява межують з реальністю. У Токіо відкрився перший у світі Музей японського цифрового мистецтва, що вражає уяву. Його створювали сотні художників і науковців. Експонати Музею цифрового мистецтва «перетікають» один в одного і взаємодіють між собою та з глядачем.

Щодо японських веб-сайтів, то вони приваблюють користувачів чистою та мінімалістичною естетикою з акцентом на білому просторі та простоті. Японські веб-сайти мають чітку типографіку та мінімальне використання кольорів.

Натомість індійський веб-дизайн часто містить яскраві кольори, складні візерунки та акцент на тексті. Вони створюються з урахуванням традиційного індійського дизайну із застосуванням вишуканої типографіки та мотивів.

Китайські веб-сайти також мають тенденцію до візуального насичення, значної кількості зображень. Вони містять елементи традиційного китайського дизайну: яскраві кольори, складні візерунки та каліграфію.

Американський веб-дизайн характеризується акцентом на функціональності, зручності використання та візуальних ефектах. Американські веб-дизайнери візуально сміливі у застосуванні контрастних кольорових схем та послідовні у збереженні чіткої типографіки.

Розвитку українських креативних індустрій сприяє спеціальна програма Європейського Союзу, розробники якої вже бачить в українських креативних індустріях величезний експортний та інвестиційний потенціал. У перспективі прогнозується підвищення інтересу до українського дизайну не лише на європейському ринку, а й на американському. Українські дизайнери вкладають культурні коди нації у дизайн-продукцію. Загалом для українського стилю в характерні такі риси як простота, комфорт, натуральність та екологічність. Назва стилю українського формотворення «Бароко now», що зберігає традиції «українського модерну». Молоді українські дизайнери експериментують із формами і балансують між смислами, образами і функціональністю предметів. Дизайнери з різних куточків України складають новий креативний атлас для Європи – від українського бароко до футуристичного мінімалізму.

З урахуванням результатів аналізу досліджень і публікацій нами уточнено формулювання поняття «візуальний етнодизайн» – це модель інформаційної системи, що містить національний шрифт, текст, орнаментальні візерунки, специфічну колористику історико-етнографічних територій, креативні відео, анімації в етнічно стилізованій цілісній композиції з метою створення етнокультурного інтерфейсу як засобу взаємодії користувача-етнофора з інформаційною системою.

Висновки. Отже, для українського національного дизайну характерні традиційні мотиви, сміливі та яскраві кольори, органічні форми та візерунки, що відображають природну красу України та її ландшафтів. Щоб надати веб-сайту українського вигляду, потрібно використати теплі кольори: червоний, синій, жовтий і нейтральний зелений. Використовуючи ці елементи у веб-дизайні, можна створювати унікальні та змістовні дизайнерські пропозиції, що естетично глибоко відображають мотиви української культурної спадщини. Майбутні мультимедійні дизайнери покликані візуалізувати і поширити живу спадщину етнодизайну/фолк-дизайну України засобами сучасних інформаційних технологій (креативного візуалу, аудіалу, художнього фото, анімаційного дизайну, UI/UX-дизайну).

До дисциплін вільного вибору студентів закладів вищої дизайн-освіти необхідно додати освітній компонент з мультимедійного етнодизайну і зорієнтувати студентів на розвиток українського національного дизайну у дипломних проєктах.

Список використаних джерел:

1. Гоцалюк А. Етнодизайн у декоративно-прикладному мистецтві кінця XX – початку XXI століття. URL: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/195744/> (дата звернення: 28.04.2023).
2. Руденченко А. А. Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2017. 42 с. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/avtoref/D_26.053.19/Rydenchenko.pdf (дата звернення: 28.04.2023).
3. Тименко В. П. (2021) Педагогічний дизайн. *Енциклопедія освіти: 2-ге вид., допов. та перероб.*, Київ: Юрінком Інтер. С. 732-733.
4. UK National Design Guide: A national guide to planning beautiful, sustainable and successful environments. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/962113/National_design_guide.pdf (дата звернення: 28.04.2023).